

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาผลของการจัดการการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศที่มีต่อความสนใจในการเลือกของเล่นชนิดบ็อกเซอร์ผู้เล่นของเด็กวัยอนุบาล และเพื่อศึกษาพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัยอนุบาลที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แยกตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททางเพศ
 - 1.1 ทฤษฎีพัฒนาการของการเรียนรู้บทบาททางเพศ
 - 1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้บทบาททางเพศ
 - 1.2.1 ปัจจัยด้านชีวภาพ
 - 1.2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม
2. การเล่นและของเล่นกับการเรียนรู้บทบาททางเพศ
 - 2.1 ความหมายของการเล่นและของเล่น
 - 2.2 การเล่นและของเล่นกับการเรียนรู้บทบาททางเพศ
 - 2.3 การเล่นกับความแตกต่างระหว่างเพศ
 - 2.4 ของเล่นกับความแตกต่างระหว่างเพศ
 - 2.5 ความสนใจในการเลือกของเล่นของเด็กวัยอนุบาล
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับของเล่นและการเรียนรู้บทบาททางเพศ

3. การจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ
 - 3.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ
 - 3.2 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศกับการเรียนรู้บทบาททางเพศ
 - 3.3 หลักการของการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ
 - 3.4 กิจกรรมของการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ
 - 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ

การเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททางเพศ

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางเพศ

พัฒนาการทางเพศของเด็กนั้น มีนักจิตวิทยาหลายท่านได้กล่าวไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้คือ

1.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางเพศ

ฟรอยด์ (Freud) เน้นถึงความสำคัญของพลังขับทางเพศ (Libido) และเน้นพัฒนาการของบุคลิกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระยะต้นของชีวิตคือ วัยทารกและวัยเด็กตอนต้นได้วางแบบแผนโครงสร้างที่เป็นพื้นฐานของแต่ละบุคคล บุคลิกภาพเริ่มก่อตัวเป็นรูปร่างในระยะปลายปีที่ 5 ต่อมาเมื่อเด็กอายุ 5 ปีไปแล้ว ความเจริญเติบโตของบุคลิกภาพจะเป็นการขยายโครงสร้างที่เป็นพื้นฐานของช่วง 5 ปีให้เด่นชัดยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในแต่ละช่วงอายุของมนุษย์จะมีความสุขและความพอใจในแต่ละส่วนของร่างกายแตกต่างกันไป ฟรอยด์แบ่งระยะแห่งการพัฒนบุคลิกภาพตามตำแหน่งที่เด็กมีความสุขและความพอใจ (Erotic zone) โดยแบ่งพัฒนาการทางจิตเพศ (Psychosexual Development) ออกเป็น 5 ขั้น คือ (นวลละอ อ สุภาพล, 2527)

- 1) ขั้นความสุขทางปาก (Oral Stage)
- 2) ขั้นความสุขทางอวัยวะขับถ่ายหรือทวารหนัก (Anal Stage)
- 3) ขั้นความสุขทางอวัยวะเพศ (Phallic or Oedipal Stage)
- 4) ขั้นสงบ (Latency Stage)
- 5) ขั้นความสุขจากการมีเพศสัมพันธ์ (Genital Stage Puberty)

สวิตินนา อาร์พรรค (2525) ได้อธิบายพัฒนาการทางเพศในขั้นที่ 3 ไว้ว่า อายุ 3-6 ปี ระยะเวลาความพอใจของเด็กอยู่ที่อวัยวะเพศ เด็กเริ่มสนใจเพศของตนเองและเพศตรงข้าม เริ่มเปรียบเทียบซึ่งกันและกัน ลักษณะสำคัญคือ เด็กในวัยนี้มีความรักพ่อหรือแม่ที่เป็นเพศตรงข้าม และเป็นศัตรูกับพ่อหรือแม่ที่เป็นเพศเดียวกัน จึงเกิดการแข่งขันเพื่อให้เป็นที่รักของพ่อหรือแม่ที่เป็นเพศตรงข้าม (Oedipal Complex) แต่ต่อมาเด็กรู้ว่าเขาไม่สามารถจะเอาชนะพ่อหรือแม่ที่เป็นเพศเดียวกัน จึงเปลี่ยนมาเป็นมิตรและลอกเลียนแบบลักษณะท่าทาง อารมณ์ จริยธรรม การพูด และอุดมคติจากพ่อหรือแม่มาเป็นของตน ขบวนการนี้เรียกว่าการเลียนแบบ (Identification)

ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร (2526) ได้อธิบายถึงพัฒนาการของความเป็นชาย และความเป็นหญิง ตามแนวทฤษฎีของฟรอยด์ว่า ในระหว่างอายุ 3-5 ปี นั้น เด็กมองบิดาหรือมารดาที่เป็นเพศตรงข้ามในฐานะที่เป็นสิ่งที่รักปรารถนาและต้องการเป็นเจ้าของ สำระสำคัญคือเด็กชายต้องการเป็นเจ้าของมารดา ในขณะที่เด็กหญิงต้องการเป็นเจ้าของบิดา อย่างไรก็ตามเด็กทราบว่า การที่ตัวเองเป็นคู่แข่งของบิดาหรือมารดานั้น บิดาหรือมารดาต้องเป็นฝ่ายชนะ ดังนั้นการแก้ปัญหาที่จะดึงดูดความสนใจของบิดาหรือมารดานั้น เด็กจะเลียนแบบของผู้ชนะคือบิดาหรือมารดา ซึ่งหมายความว่า เด็กชายจะเลียนแบบบิดาแล้วพัฒนาคุณลักษณะความเป็นชายส่วนเด็กหญิงก็เช่นกันเขาจะมีคุณลักษณะความเป็นหญิง โดยการเลียนแบบมารดาขบวนการเลียนแบบนี้จึงทำให้เด็กปกติพัฒนาคุณลักษณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมคิดว่าเป็นคุณลักษณะของเพศชายหรือเพศหญิง

1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ให้ความสำคัญต่อพ่อแม่ และกระบวนการทางสังคม ตามแนวความคิดนี้ การให้รางวัลเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้บทบาททางเพศ

แบนดูรา (Bandura, 1969) ได้กล่าวไว้ว่าบทบาททางเพศที่แสดงออกมาอย่างเหมาะสมนั้นเป็นผลมาจากการเสริมแรง การเลียนแบบ และมีตัวแบบ โดยพ่อแม่จะเป็นตัวแบบให้ลูกได้เลียนแบบ เด็กจะได้รับรางวัลและการเสริมแรงจากการแสดงบทบาทและพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ในขณะที่เด็กเห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก็จะได้รับการลงโทษ

เซียร์ (Sears, 1946) ได้กล่าวไว้ว่าเด็กจะมีการเลียนแบบ พ่อแม่ โดยเฉพาะช่วงก่อนเข้าเรียนที่บทบาททางเพศของเด็กชายและเด็กหญิงได้พัฒนาขึ้น เด็กชายจะเลียนแบบพ่อ เด็กหญิงจะเลียนแบบแม่

วินเพ็ญ บุญประกอบ (2522) ได้กล่าวไว้ถึงพัฒนาการทางเพศของเด็กไว้ว่า ในวัยอนุบาลและวัยประถมเบื้องต้นเป็นวัยสำคัญในการเรียนรู้เรื่องบทบาททางเพศ นอกจากนี้บุคคลที่สำคัญอีกคนหนึ่งคือครู และเพื่อน โดยครูจะเป็นผู้ที่เด็กให้ความรักความเกรงกลัวและเป็นที่ยกย่องเลียนแบบ

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบทบาททางเพศ

การพัฒนาบทบาททางเพศของเด็กนั้น นอกจากมีข้อเสนอในเชิงทฤษฎีแล้วผลจากการศึกษาโดยการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบทบาททางเพศแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยทางด้านชีวภาพ และปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม

2.1 ปัจจัยทางด้านชีวภาพ ปัจจัยทางด้านชีวภาพมีอิทธิพลต่อความแตกต่างของผู้ชายและผู้หญิงโดยมีสิ่งที่สำคัญคือ โครโมโซม และฮอร์โมนเพศ ในเพศชายจะมีฮอร์โมนแอนโดรเจน (Androgen) ซึ่งทำให้ผู้ชายมีลักษณะภายนอกเยี่ยงผู้ชายทั่วไป เช่น มีรูปร่างใหญ่โต และมีความแข็งแรงเป็นต้น ส่วนผู้หญิงจะมีฮอร์โมนเอสโตรเจน (Estrogen) และโปรเจสเตอโรน (Progesterone) ที่ช่วยให้ผู้หญิงมีลักษณะภายนอกและพฤติกรรมอย่างผู้หญิงทั่วไป เช่น มีรูปร่างเล็ก ขอบบาง มีประจำเดือน และตั้งครรภ์ ตลอดจนมีน้ำนมในการเลี้ยงดูบุตร จากการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของฮอร์โมนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและ

พฤติกรรมพบว่า ถ้าฉีดฮอร์โมนเพศชายเข้าไปในลิงที่กำลังตั้งท้องอยู่ ลูกลิงตัวเมียที่เกิดมาจะมี อวัยวะเพศของตัวผู้ด้วย และมีพฤติกรรมของลิงตัวผู้มากกว่าลิงตัวเมีย (Rubin and McNeil, 1981) นอกจากนี้ ยังมีการค้นพบว่า เด็กผู้หญิงบางรายที่บังเอิญได้รับฮอร์โมนแอนโดรเจนมากเกินไปขณะที่มารดาตั้งครรภ์ จะมีพฤติกรรมคล้ายเด็กผู้ชาย และไม่มีความสนใจในกิจกรรมของ เพศหญิง จึงอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยทางด้านชีวภาพเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่ทำให้เพศชายและเพศหญิง มีความแตกต่างกันโดยธรรมชาติ (Money and Ehrhardt, 1972 อ้างถึงใน สุรีย์ มากบุญประสิทธิ์, 2534)

2.2 ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบ

ที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของบุคลิกภาพและบทบาททางเพศของบุคคล เด็กจะเรียนรู้เพศ ของตนเองตั้งแต่วัยเด็กตอนต้น เด็กผู้หญิงจะรับรู้ว่าตนเองเป็นหญิง เด็กผู้ชายจะรับรู้ว่าตนเอง เป็นชาย (ปรีชา อรุณสวัสดิ์, 2531) ทั้งนี้เพราะเมื่อเด็กเกิดมาสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กจะ เป็นตัวกำหนดบทบาททางเพศที่เหมาะสมให้กับเด็กโดยใช้ค่านิยมของสังคมนั้นเป็นตัวกำหนด

พ่อแม่มีบทบาทอย่างสำคัญในการกำหนดบทบาททางเพศให้กับลูก

นอกจากนั้นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กยังมีส่วนในการกำหนดบทบาททางเพศ โดยเด็กผู้ชายที่อยู่ใกล้ชิด กับพี่สาวจะมีลักษณะของความเป็นชายน้อยกว่าเด็กผู้ชายที่มีพี่ชาย นอกจากนี้ข้อมูลจากการสังเกต บุคลิกภาพของชายและหญิงในแต่ละสังคมแสดงให้เห็นว่า การที่ชายและหญิงจะมีคุณลักษณะหรือ บทบาทอย่างไรนั้น มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการอบรมเลี้ยงดู (Spence and Helmerich, 1978)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัจจัยทางด้านชีวภาพ กระบวนการ ทางสังคม และการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ล้วนมีส่วนเอื้ออำนวยให้เด็กผู้ชายได้เรียนรู้บทบาทของผู้ชาย และเด็กผู้หญิงได้เรียนรู้บทบาทของความเป็นผู้หญิง ในสมัยก่อนผู้ชายและผู้หญิงต้องมีบทบาททาง เพศของเพศตนเองเพียงเพศเดียว แต่แนวโน้มในปัจจุบัน นักจิตวิทยาหลายท่านมีความเห็นว่าบุคคล ที่มีบทบาททางเพศตามเพศตนเองและเพศอื่นด้วยนั้น จะสามารถปรับตัว หรือมีการตอบสนอง ต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง ยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพมากกว่าบุคคลที่ยึดมั่นกับ บทบาททางเพศตามเพศของตนเองเพียงบทบาทเดียว (Berzin, Welling and Wetter, 1978)

ของเล่นและการเล่นกับการเรียนรู้บทบาททางเพศ

1. ความหมายของการเล่นและของเล่น

ความหมายของการเล่น

บุญเยี่ยม จิตรคอน (2524) กล่าวไว้ในการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านพฤติกรรมของเด็ก สรุปความหมายของการเล่นว่า

- 1) การเล่นคือการใช้กำลังที่เหลือให้เป็นประโยชน์
- 2) การเล่นเป็นการพักผ่อน ขณะที่เด็กเล่น เด็กได้ผ่อนคลายความตึงเครียด ได้พักผ่อนไปในตัวด้วย
- 3) การเล่นเป็นการเตรียมเด็กสำหรับชีวิตในอนาคต เพื่องาน เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักหน้าที่ที่จะต้องกระทำในอนาคต

เลขา ปิยอัจฉริยะ (2524) กล่าวว่า การเล่นเป็นวิธีการ หรือทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์ให้กับตนเองเพื่อเรียนรู้และรับรู้ สิ่งแวดล้อมและสิ่งซึ่งไม่มีใครสอนเขาได้ และทำให้สามารถปรับตัวและเปลี่ยนแปลงความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ตรงกับความเป็นจริงรอบๆตัวและการเล่นของเด็กวัยต้นมักมีลักษณะเป็นการเลียนแบบ เช่น การเล่นชายของเล่นเป็นพ่อเป็นแม่ เล่นตำรวจจับผู้ร้าย เป็นต้น

นิรมล ชยุตยสาทกิจ (2524) ได้อธิบายว่า การเล่นเป็นการกระทำที่เป็นผลรวมของพฤติกรรมทั้งหมดของเด็ก เป็นการปรับตัวเพื่อให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว แล้วนำความรู้ความเข้าใจที่ได้ไปเก็บสะสมไว้ในโครงสร้างทางสติปัญญาเพื่อปรับขยายให้กว้างขึ้นเพื่อการเรียนรู้ในขั้นต่อไป

วรารักษ์ รักวิจัย (2533) กล่าวว่า การเล่นช่วยให้เด็กเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อม

จากการให้ความหมายของคำว่าการเล่นดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่เด็กทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ซึ่งจะช่วยให้เด็ก

มีพัฒนาการทุกๆด้านเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การเล่นยังเป็นการช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมรอบๆตัวเองเพื่อเตรียมตัวสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคตอีกด้วย

ความหมายของของเล่น

ปิยะชาติ แสงอรุณ (2526) ให้ความหมายคำว่าของเล่นคือ สิ่งใหญ่จัดทำให้เด็ก เพื่อสนองความต้องการ ความอยากรู้อยากเห็น อยากรทดลองของเด็ก โดยเลือกให้เหมาะสมกับระดับสติปัญญา และพัฒนาการของเด็กตลอดจนจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน

อำไพ สุจริตกุล (2526) ได้กล่าวถึงของเล่นไว้ว่า ของเล่นเป็นตัวแทนความรักของพ่อ แม่ที่มีต่อลูก และของเล่นเป็นสิ่งวัดได้ว่าเด็กได้รับการเอาใจใส่จากครอบครัว สังคมและประเทศชาติเพียงไร โดยเด็กคนใดที่ได้รับการรักทะนุถนอม จากพ่อ แม่ พี่ ป้า น้า อา มาก ก็มักจะเป็นผู้มีของเล่นมาก ทั้งนี้ก็เพราะผู้ใหญ่รู้ว่า เด็กทุกคนชอบเล่นของเล่น

จากการให้ของคำว่าของเล่นดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ของเล่นเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่เด็กต้องการและมักจะได้รับการตอบสนองจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง โดยการเลือกซื้อของเล่นให้เด็กอย่างเหมาะสมกับระดับสติปัญญา พัฒนาการของเด็กและมีจุดมุ่งหมายในการซื้อที่แตกต่างกันไป

2. การเล่นและของเล่นกับการเรียนรู้บทบาททางเพศ

ของเล่นสามารถส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้บทบาททางเพศได้ โดยเฉพาะของเล่นที่เด็กเล่นเพื่อเลียนแบบบทบาทของบุคคลโดยการเล่นสมมติ เช่นเด็กเล่นปืนเพื่อเลียนแบบบทบาทของทหาร ตำรวจ เล่นเครื่องมือแพทย์เพื่อเลียนแบบบทบาทของหมอ เป็นต้น

ของเล่นที่เด็กเล่นสมมตินั้นจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมที่ได้ทั้งจากภายในครอบครัว และที่พบเห็นจากเพื่อนบ้าน หรือในชุมชนที่ตนอยู่ แล้วเล่นเลียนแบบ การเล่นดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นบทบาททางสังคมที่เด็กได้พบเห็นในชีวิตจริง (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536)

บราวน์ (Brown, 1956) พบว่า ของเล่นสามารถแสดงออกให้รู้ว่าเด็กมีพฤติกรรมของความเป็นผู้ชาย หรือความเป็นผู้หญิง การที่เด็กเลือกของเล่นบ่งบอกความเป็นผู้ชาย จะแสดงว่าเด็กคนนั้นชอบแสดงออกทางบทบาทของเพศชาย ในทำนองเดียวกันถ้าเด็กเลือกของเล่นชนิดบ่งบอกความเป็นผู้หญิงก็แสดงว่าเด็กชอบแสดงบทบาทของเพศหญิง

เฟียนและคณะ (Fein, et.al, 1975) กล่าวว่า เด็กที่มีอายุ 20 เดือนเริ่มมีความสนใจที่จะเล่นตามเพศของตนเอง และของเล่นที่เด็กวัยนี้ชอบเล่นจะสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างทางเพศ ในขณะที่ความสนใจของเล่นหรือเกมการเล่นของเด็กอายุ 5-6 ปีจะมีความแตกต่างกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชายอย่างเห็นได้ชัด เมื่อบอกให้เด็กเลือกรูปภาพของเล่น เด็กแต่ละเพศจะเลือกเล่นรูปภาพของเล่นที่เพศตนเองจะเล่นของเล่นชนิดนั้นและเลือกที่จะเล่นกับเพื่อนเพศเดียวกัน (Laosa and Brophy, 1972)

แมคคาที (McCarthy, 1980) กล่าวว่า การที่เด็กเล่นของเล่นนั้นจะมีผลต่อพัฒนาการของเด็กด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยขณะที่เด็กเล่นจะมีการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองและเรียนรู้เกี่ยวกับเด็กอื่นรวมทั้งผู้ใหญ่ด้วย เด็กผู้หญิงจะมีโอกาสเรียนรู้บทบาทของความเป็นผู้หญิงจากของเล่นประเภทอุปกรณ์เครื่องใช้ในครัว ตักตวง งานการฝีมือ ในขณะที่เด็กผู้ชายจะเรียนรู้บทบาททางเพศของตนเองจากของเล่นประเภท อุปกรณ์ของทหาร ตำรวจ รถประเภทต่างๆ และอุปกรณ์กีฬา

เปอร์เรททีและซิดนีย์ (Perretti and Sydney, 1984) กล่าวว่า ของเล่นสามารถช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้บทบาททางเพศได้ ซึ่งเด็กจะสามารถพัฒนาค่านิยมและพฤติกรรมจากการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่เขาได้รับขณะที่เล่นของเล่น

3. การเล่นกับความแตกต่างระหว่างเพศ

ความแตกต่างระหว่างเพศในการเล่นของเด็กอาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นในช่วงต้นของชีวิต และอาจเป็นผลเนื่องมาจากความคาดหวังของคนในสังคม และได้มีการศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างเพศในการเล่น โดยศึกษาจากการสังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็ก (ประภาพรรณ สุวรรณสุข, 2525)

โกลเบอร์ก และเลวิส (Goldberg and Lewis, 1969) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างเพศของเด็กอายุ 13 เดือน ในการแสดงออกต่อพ่อแม่และการเล่น พบว่าเด็กผู้หญิงมีลักษณะการแสดงออกในการเล่นที่ไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่ค่อยมีพฤติกรรมค้นหา อีกทั้งชอบเล่นอย่างเงิบๆ ส่วนเด็กผู้ชายส่วนใหญ่มักจะแสดงความเป็นตัวของตัวเอง ชอบที่จะแสดงพฤติกรรมการค้นหา อีกทั้งชอบการเล่นที่ต้องใช้แรงมากๆอีกด้วย

โรเซนเบอร์กและซัทตัน-สมิท (Rosenberg and Sutton-Smith, 1960) ได้สำรวจกิจกรรมการเล่นของเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงจำนวนมากพบว่า ลักษณะของการเล่นของเด็กนั้นสามารถแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างเพศ

ลีเวอร์ (Lever, 1977) ได้สังเกตการเล่นของเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง อายุ 10-11 ปี จำนวน 181 คน พบว่า เด็กผู้หญิงมักจะชอบเล่นในที่ร่ม ไม่ค่อยเคลื่อนไหวร่างกายมากนัก อีกทั้งชอบเล่นอย่างเงิบๆ แต่ทว่าเด็กผู้ชายมักจะชอบเล่นกลางแจ้งโดยเฉพาะชอบเล่นกีฬาเป็นทีม ชอบเล่นเป็นตำรวจ ทหาร และชอบเล่นเกมที่ใช้จินตนาการ เช่น เกมสงคราม เป็นต้น

จากการศึกษาดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า เด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายมีพฤติกรรมการเล่นที่ต่างกัน ซึ่งเลวิส (Lewis, 1972) กล่าวว่า เด็กผู้หญิงจะมีพฤติกรรมการเล่นที่เป็นการเล่นที่ไม่โลดโผน ใช้แรงน้อย เล่นอย่างเงิบๆ ในขณะที่เด็กผู้ชายมีพฤติกรรมการเล่นที่รุนแรง ชอบเล่นเป็นบุคคลในเครื่องแบบเช่น ตำรวจ ทหาร และชอบเล่นเกี่ยวกับการต่อสู้

4. ของเล่นกับความแตกต่างระหว่างเพศ

ของเล่นที่เด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายชอบเล่นนั้นมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เด็กจะเลือกเล่นของเล่นตามเพศของตนเอง โดยเด็กผู้ชายจะเลือกเล่นของเล่นชนิดบ่งบอกความเป็นผู้ชาย และเด็กผู้หญิงเลือกเล่นของเล่นชนิดบ่งบอกความเป็นผู้หญิง

ฮอนซิก (Honzik, 1951) กล่าวว่า ของเล่นที่เด็กผู้ชายชอบเล่นคือไม้บล็อก รถยนต์ และตุ๊กตาที่แต่งเครื่องแบบมากกว่าเด็กผู้หญิง ส่วนเด็กผู้หญิงชอบเล่นเฟอริไนเจอร์ และตุ๊กตาที่แต่งตัวสวยๆ

และลักษณะการเล่นของเด็กผู้ชายจะชอบเล่นสร้างที่ต้องออกแรงตลอดจนใช้วัสดุหลายๆชนิด ในขณะที่เด็กผู้หญิงชอบเล่นในร่มและเล่นอย่างเงียบๆ ตลอดจนชอบเล่นเครื่องเล่นที่เกี่ยวกับเครื่องใช้ เฟอร์นิเจอร์และการเล่นจะเกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัวเป็นหลัก

มิทเชล (Mitchell, 1973) กล่าวว่า ของเล่นของเด็กจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันไป ตามเพศของเด็ก โดยของเล่นสำหรับเด็กผู้หญิงจะเป็นของเล่นที่เกี่ยวกับอุปกรณ์ของใช้ในบ้าน โดยเด็กผู้หญิงจะใช้เวลาไปกับการเล่นของเล่นที่เกี่ยวกับบทบาทของความเป็นแม่ ซึ่งได้แก่ของเล่นประเภท ตุ๊กตาเด็กทารก และของใช้สำหรับเด็กทารก เช่นเปลเด็ก ตะกร้าใส่ของใช้เด็ก อุปกรณ์ในการอาบน้ำเด็ก และรถเข็นเด็ก เป็นต้น นอกจากนี้ของเล่นสำหรับเด็กผู้หญิงจะเป็นของเล่นที่ส่งเสริมบทบาทของความเป็นแม่บ้าน เช่นเครื่องดูดฝุ่น จักรเย็บผ้า และเครื่องใช้ในครัวประเภทต่างๆ จะเห็นได้ว่าของเล่นสำหรับเด็กผู้หญิงนั้นจะส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้บทบาทของความเป็นแม่ และความเป็นแม่บ้าน โดยไม่ได้ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับการเล่นสร้างหรือการเล่นซ่อมแซมสิ่งต่างๆเลย ในขณะที่ของเล่นสำหรับเด็กผู้ชายจะเป็นของเล่นที่ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการผสมผสานสิ่งต่างๆเข้าด้วยกัน การเล่นสร้าง รวมทั้งการเล่นอย่างรุนแรงที่มีการทำลายด้วย ดังนั้นของเล่นสำหรับเด็กผู้ชายจึงเป็นของเล่นที่เกี่ยวข้อกับเครื่องมือช่าง เครื่องยนต์กลไก ยานพาหนะที่ต้องใช้กำลังในการขับเคลื่อน เป็นประเภทต่างๆ และอาวุธสงคราม

แมคคาที (McCarthy, 1980) ได้อธิบายว่า ของเล่นทำให้เกิดการแบ่งแยกเพศของผู้เล่นโดยของเล่นจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ของเล่นชนิดบ่งบอกความเป็นผู้ชาย และของเล่นชนิดบ่งบอกความเป็นผู้หญิง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ของเล่นชนิดบ่งบอกความเป็นผู้ชาย เป็นของเล่นที่เด็กผู้ชายชอบเล่น ได้แก่ รถไฟ รถยนต์ รถบรรทุก รถแทรกเตอร์ รถจักรยาน จรวด ตุ๊กตาที่เป็นนักต่อสู้ (action doll) เป็นชนิดต่างๆ เครื่องมือช่าง ไม้บล็อก และอุปกรณ์กีฬา รวมทั้งเครื่องมือแพทย์ (ยกเว้นอุปกรณ์ของใช้ของพยาบาล) มนุษย์ต่างดาว ตำรวจ ทหาร นักฟุตบอล เป็นต้น

2) ของเล่นชนิดบ่งบอกความเป็นผู้หญิง เป็นของเล่นที่เด็กผู้หญิงชอบเล่น เป็นของเล่นเกี่ยวกับอุปกรณ์ของใช้ในบ้าน การดูแลเด็ก และงานฝีมือ โดยรวมถึงชุดถ้วยจาน เครื่องใช้สำหรับประกอบอาหาร ไม้ถูบ้าน ไม้กวาด รวมทั้งตุ๊กตา ซึ่งตุ๊กตาที่เด็กเล่นนั้น เป็นการเตรียมให้เด็กผู้หญิง

เรียนรู้บทบาทของความเป็นแม่ นอกจากนี้ของเล่นสำหรับเด็กผู้หญิงยังรวมถึงอุปกรณ์ในการเสริมสวย เช่นชุดเครื่องสำอางค์ น้ำหอม ยาทาเล็บ และเครื่องประดับต่างๆอีกด้วย ซึ่งการที่เด็กผู้หญิงได้เล่นของเล่นเหล่านี้เท่ากับเป็นการเตรียมเด็กให้เรียนรู้บทบาทของผู้ใหญ่ โดยมีจุดมุ่งหมายคือการเรียนรู้บทบาทของความเป็นแม่ และความเป็นภรรยา

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ของเล่นสำหรับเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงนั้น จะมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เด็กแต่ละเพศได้มีโอกาสพัฒนาบทบาททางเพศของตนเองจากการเล่นของเล่น

5. ความสนใจในการเลือกของเล่นของเด็กวัยอนุบาล

ในการศึกษาเกี่ยวกับความสนใจการเลือกของเล่นของเด็กวัยอนุบาลนั้น หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงจิตวิทยาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถสนับสนุนแนวความคิดที่ว่า เด็กจะมีความสนใจที่แท้จริงในการเลือกของเล่นตามเพศของตนเองเพียงประเภทเดียวมากกว่าหลายประเภท ได้มีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่ามีปัจจัยเชิงจิตวิทยามาสนับสนุนการเลือกของเล่นของเด็ก กล่าวคือในการเลือกของเล่นของเด็กนั้น อย่างน้อยเด็กต้องมีจิตใจโอนเอียงไปในการเลือกของเล่นตามความชอบของตนเองมากกว่าอย่างอื่น และการเลือกของเล่นของเด็กเปรียบเสมือนรูปแบบที่สะท้อนออกมาให้เห็นถึงความชอบในการแสดงบทบาททางเพศของตนเอง (Brown, 1956)

บราวน์ (Brown, 1956) ได้สร้างแบบทดสอบที่เรียกว่า "It" เป็นตุ๊กตาที่ตัดออกมาได้ (cut-out doll) โดยนำมาใช้เพื่อให้เด็กได้เลือกที่จะนำไปเล่นตามความสนใจของตนเอง พบว่า เด็กผู้หญิงจะนำไปเล่นกับกิจกรรมซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้หญิง เช่น นำไปเล่นเป็นตุ๊กตา และเล่นเกี่ยวกับเครื่องประดับ ในขณะที่เด็กผู้ชายจะเล่นเกี่ยวกับปืน และของเล่นที่กลิ้งไปมา (roll toys) ในการศึกษาอื่นๆที่เกี่ยวกับความสนใจของเล่นของเด็กนั้น พบว่า เด็กผู้ชายมีความชอบของเล่นประเภทไม้บล็อก ในขณะที่เด็กผู้หญิงจะชอบเล่นของเล่นประเภทตุ๊กตาและอุปกรณ์เครื่องใช้ในครัว (Clark, et.al, 1969) ฮาร์ทูปและฮัต (Hartup and

Zook, 1960) ได้นำแบบทดสอบ "It" นี้มาใช้กับเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-10 ปี พบว่าเด็กที่อยู่ในวัยอนุบาลจะมีความสนใจการเลือกของเล่นตามเพศของตนเองอย่างเด่นชัด กล่าวคือ เด็กผู้หญิงจะเลือกของเล่นชนิดบ่งบอกความเป็นผู้หญิง ในขณะที่เด็กผู้ชายก็จะเลือกของเล่นชนิดบ่งบอกความเป็นผู้ชาย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับของเล่นและการเรียนรู้บทบาททางเพศ

บราวน์ (Brown, 1956) พบว่าของเล่นสามารถแสดงออกให้รู้ว่าเด็กมีพฤติกรรมของความเป็นผู้ชาย หรือความเป็นผู้หญิง โดยการที่เด็กเลือกของเล่นประเภทบ่งบอกความเป็นผู้ชาย (masculine sex-type toy) จะแสดงว่าเด็กคนนั้นชอบแสดงออกทางบทบาทของเพศชาย ในทำนองเดียวกัน ถ้าเด็กเลือกของเล่นชนิดบ่งบอกความเป็นผู้หญิง (feminine sex-type toy) ก็แสดงว่าเด็กชอบแสดงออกทางบทบาทของเพศหญิง

เปอร์เรทตี และซิดนีย์ (Peretti and Sydney, 1984) ได้ทำการศึกษาผลของการที่พ่อแม่เลือกของเล่นให้ลูกที่มีต่อความสนใจในการเลือกของเล่นและรูปแบบของบทบาททางเพศ โดยศึกษากับเด็กที่มีอายุ 2 ถึง 3 ปี และพ่อแม่ของเด็กเหล่านี้ โดยสังเกตความชอบของเล่นของเด็กและสัมภาษณ์พ่อแม่เด็กถึงทัศนคติในการเลือกซื้อของเล่นให้ลูก พบว่า ความชอบของเล่นของเด็กมีความสัมพันธ์กับของเล่นที่พ่อแม่เลือกซื้อให้ และมีความเชื่อมโยงกับบทบาททางเพศที่เด็กแสดงออกมาตามเพศของตนเอง

ซุบลิสกี (Zubrisky, 1991) ได้ศึกษาถึงความชอบของเล่นของเด็กอายุ 3-5 ปี จำนวน 48 คน พบว่า เด็กอายุ 3 ปี ชอบเล่นเครื่องเล่นสร้าง และเด็กที่มีอายุ 5 ปี ชอบเล่นสมมติ และความชอบของเล่นของเด็กนั้นจะตรงกับเพศของตนเอง เมื่อเด็กอายุ 5 ปี จะมีความมั่นคงในความชอบของเล่นมากกว่าเด็กวัย 3 ปี

การจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ

1. ความหมาย

สปริงและโคเฮน (Sprung, 1975; Cohen, 1976) ได้อธิบายความหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศไว้ว่า เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยลดความยึดมั่นของเด็กในการแสดงบทบาททางเพศของตนเพียงบทบาทเดียว และช่วยเพิ่มความตระหนักด้านทางเลือกอื่นที่เด็กสามารถแสดงออกได้อย่างหลากหลาย

แมคคาที (McCarthy, 1980) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศเป็นวิธีการส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ถึงความเสมอภาคทางเพศ โดยการใช้กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เช่น การมีวิทยากร การศึกษานอกสถานที่ รวมทั้งการให้เล่นสมมติ ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กผู้หญิงได้เรียนรู้บทบาททางเพศของผู้ชายและในขณะเดียวกันเด็กผู้ชายจะมีโอกาสเรียนรู้บทบาททางเพศของผู้หญิงด้วย

ดีมาน-สปาร์ค และ เอ บี ซี ทาสก์ ฟอर्स (Demand-Sparks and A.B.C. Task Force, 1989) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศเป็นวิธีการที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททางเพศ ให้เด็กสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน การปฏิบัติต่อเด็กทุกคนจะให้ความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย เป็นอิสระจากความเชื่อเดิมที่ว่าผู้หญิงและผู้ชายมีบทบาททางเพศที่แตกต่างกัน ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายยิ่งขึ้น และมีโอกาสพัฒนาความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพที่มีอยู่

โครเกอร์ (Kroger, 1990) มีแนวคิดว่า การจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ นั้น สามารถช่วยกำจัดพฤติกรรมที่เป็นบทบาททางเพศเพียงเพศเดียวที่เด็กปฏิบัติอยู่ได้ โดยการเลือกเนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงความเสมอภาคของบทบาททางเพศ โดยเฉพาะในหน่วยการเรียนเกี่ยวกับอาชีพในชุมชน ซึ่งในปัจจุบันเปิดโอกาสให้ผู้หญิงและผู้ชายได้ปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ถึงความเสมอภาคของบทบาททางเพศ โดยใช้นโยบายในหน่วยการเรียนการสอนที่แสดงให้เห็นถึงความเสมอภาคด้านบทบาททางเพศของทุกคน รวมทั้งการใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ต้องคำนึงถึงการแสดงบทบาททางเพศของผู้หญิงและผู้ชายอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

2. ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศกับการเรียนรู้บทบาททางเพศ

การจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ (Non-sexist learning and teaching organization) ได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ซึ่งทำให้ผู้หญิงและผู้ชายต้องเรียนรู้บทบาททางเพศของตนเอง รวมทั้งเพศอื่นมากยิ่งขึ้น ดังนั้นในการวางพื้นฐานให้เกิดการเรียนรู้ด้านความเสมอภาคทางเพศ จึงต้องเริ่มต้นตั้งแต่เด็ก โดยให้เด็กเรียนรู้บทบาททางเพศของตนเองและเพศอื่น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงนี้ด้วย แมคคูนและแมททิวส์ (McCune and Matthews, 1980) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ เป็นการจัดการศึกษาที่สร้างเสมอภาคเท่าเทียมกันทางเพศ และถ้าสามารถดำเนินการได้เป็นผลสำเร็จจะเป็นการเตรียมโอกาสในการพัฒนาเด็ก ผู้ใหญ่ และสังคม ให้สามารถมีการพัฒนาได้อย่างอิสระเต็มตามศักยภาพที่มีอยู่

การจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ มีลักษณะสำคัญที่เป็นจุดเด่นคือ การให้เด็กเรียนรู้บทบาททางเพศของตนเองและเพศอื่น จากการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จากตัวแบบ และการปฏิบัติด้วยตนเอง โดยสามารถเริ่มต้นได้ตั้งแต่ออยู่ในวัยอนุบาล

เป้าหมายหลักของวิธีการจัดการเรียนการสอนคือ การวางรากฐานให้กับเด็กด้านความเสมอภาคทางเพศในสังคม ด้วยการเตรียมเด็กให้ได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน ในการสอนให้เด็กเรียนรู้ถึงความเสมอภาคทางเพศนั้นเกิดจากแนวคิดพื้นฐาน ดังนี้

1) สังคมปัจจุบัน เริ่มตระหนักถึงสิทธิและความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงและผู้ชายเพิ่มมากขึ้น จึงมีการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติต่อเพศหญิงและเพศชายอย่างเสมอภาคกัน และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆอย่างเท่าเทียมกัน

2) ความแตกต่างทางเพศนั้นขึ้นอยู่กับความแตกต่างทางร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในวัยอนุบาลสามารถเรียนรู้ถึงความมั่นคงทางเพศแล้ว ซึ่งการกระทำไม่ใช่สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ผู้หญิงและผู้ชายมีความแตกต่างกัน เพียงแต่ค่านิยมของสังคมเป็นตัวกำหนดให้บทบาทของผู้หญิงและผู้ชายมีความแตกต่างกัน

3) ปัจจุบันนักการศึกษาปฐมวัยได้ให้ความสำคัญด้านความเสมอภาคทางเพศสำหรับเด็กจึงมีความต้องการให้มีการกำจัดการแบ่งแยกชนชั้น เชื้อชาติ และความไม่เท่าเทียมกันทางเพศให้หมดไป โดยการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

3. หลักการของการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ

รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศนั้น ยังไม่มีรูปแบบหรือขั้นตอนการดำเนินการที่สามารถมองเห็นได้อย่างเด่นชัด แต่จะให้ความสำคัญกับเนื้อหาในหน่วยการเรียนการสอน กิจกรรมที่นำมาใช้ และสื่อการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้เห็นถึงความเสมอภาคทางเพศของผู้หญิงและผู้ชาย โดยอยู่ภายใต้ทฤษฎีการเรียนรู้บทบาททางเพศที่ให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมของเด็ก และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่เน้นว่าการแสดงบทบาททางเพศที่เหมาะสมสำหรับเด็กนั้นเกิดจากการเสริมแรง การเลียนแบบ และตัวแบบ กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศนั้น จะเน้นให้เด็กได้มีโอกาสสังเกตบทบาทของตัวแบบซึ่งเป็นบุคคลที่ประกอบอาชีพที่ตรงกันข้ามกับเพศของตนเอง เช่น ตำรวจหญิง ทหารหญิงช่างตัดผมผู้ชาย เป็นต้น โดยมีกิจกรรมที่จัดให้เด็กคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่มโดยครูผู้สอนเพื่อแนะนำให้เด็กรู้จักกับบุคคลต่างๆเหล่านี้ การมีวิทยากรเพื่อให้เด็กพบปะและพูดคุยกับบุคคลที่ประกอบอาชีพต่างๆ และการจัดกิจกรรมโดยศึกษานอกสถานที่เพื่อให้เด็กได้เห็นบทบาทของบุคคลในอาชีพต่างๆในสถานการณ์ที่เป็นจริง และการจัดกิจกรรมโดยให้เด็กเล่นสมมติ

ที่ตนเองสนใจเป็นการเลียนแบบบทบาทของบุคคลในอาชีพที่ตนสนใจ และในขณะที่เด็กมีการเลียนแบบ หรือแสดงบทบาทตรงข้ามกับเพศของตนเอง ครูจะให้การเสริมแรงโดยการชมเชย หรือการปรบมือให้

ด้านเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ของการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ โดยเนื้อหาต้องแสดงออกถึงความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันของบทบาททางเพศ สำหรับในเด็กวัยอนุบาลจะเริ่มต้นจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่ไกลตัว โดยเด็กต้องเรียนรู้ว่า ความแตกต่างทางเพศของคนที่อยู่กับร่างกาย ครูสามารถสอนให้เด็กรู้ว่าความแตกต่างทางเพศของเด็กขึ้นอยู่กับอวัยวะเพศซึ่งการกระทำไม่ใช่สิ่งที่จะทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย เมื่อเด็กเรียนรู้อย่างมั่นคงแล้วว่าความแตกต่างทางเพศไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การกระทำ เด็กจึงเรียนรู้ถึงบทบาทของบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียน เช่น บทบาทของบุคคลในครอบครัว ซึ่งผู้หญิงและผู้ชายในครอบครัวสามารถแสดงบทบาททางเพศได้อย่างไม่แตกต่างกัน ดังนั้นเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้จึงเป็นเนื้อหาที่สามารถส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้บทบาททางเพศที่หลากหลาย และในแต่ละเรื่องสามารถนำของเล่นมาประกอบการเรียนรู้ได้อีกด้วย เช่น เรื่องตัวฉัน ครอบครัวของฉัน และเรื่องอาชีพของบุคคลต่างๆในสังคม ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) เรื่องตัวฉัน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้เด็กเรียนรู้ว่าผู้หญิงและผู้ชายมีความแตกต่างที่ร่างกายไม่ใช่การกระทำ โดยผู้หญิงและผู้ชายสามารถทำกิจกรรมต่างๆได้อย่างเท่าเทียมกัน
- 2) เรื่องครอบครัวของฉัน เป็นเรื่องเกี่ยวกับบทบาทของบุคคลในครอบครัว เช่น บทบาทของพ่อ บทบาทของแม่ ที่แสดงออกอย่างเสมอภาคกัน
- 3) อาชีพหมอและพยาบาล ทัวไปแล้วอาชีพหมอมักพบว่าเป็นอาชีพของผู้ชาย และอาชีพพยาบาลเป็นอาชีพของผู้หญิง แต่ในปัจจุบันผู้หญิงสามารถประกอบอาชีพหมอได้ ในขณะที่ผู้ชายก็สามารถประกอบอาชีพพยาบาลได้เช่นกัน
- 4) อาชีพครู เด็กวัยอนุบาลมักจะจะได้เรียนอยู่กับครูผู้หญิงมากกว่าครูผู้ชาย ดังนั้นเด็กจึงควรเรียนรู้ว่าผู้หญิงและผู้ชายสามารถประกอบอาชีพครูได้
- 5) อาชีพตำรวจ โดยทั่วไปแล้วอาชีพตำรวจจะเป็นอาชีพของผู้ชาย แต่ในปัจจุบันผู้หญิงก็สามารถเป็นตำรวจได้

6) อาชีพค้าขาย (อาหาร) โดยทั่วไปแล้วผู้ประกอบอาหารและค้าขายอาหารจะเป็นผู้หญิง แต่ในปัจจุบันผู้ชายก็สามารถประกอบอาชีพค้าขายอาหารได้

7) อาชีพพหุการ โดยทั่วไปแล้วอาชีพพหุการเป็นอาชีพของผู้ชาย แต่ในปัจจุบันผู้หญิงสามารถประกอบอาชีพพหุการได้

8) อาชีพช่างเสริมสวย โดยทั่วไปแล้วอาชีพช่างเสริมสวยเป็นอาชีพของผู้หญิง แต่ในปัจจุบันผู้ชายก็สามารถประกอบอาชีพช่างเสริมสวยได้

จะเห็นได้ว่าเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ โดยเฉพาะในเรื่องของอาชีพต่าง ๆ นั้นจะแสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบันได้มีการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงและผู้ชายได้ประกอบอาชีพทุกอาชีพได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน (McCarthy, 1980; Demand-Sparks and A.B.C. Task Force, 1989; Kroger, 1990) และเด็กจะสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศจากการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพต่างๆ เหล่านี้จากการสอนของครู การเล่นเกม การสังเกตตัวแบบจากวิทยากร และการได้รับประสบการณ์จริงจากสถานศึกษาที่

5. กิจกรรมของการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ

ซิมมอนส์ (Simmons, 1976) ได้เสนอแนะกิจกรรมที่สามารถนำมาใช้กับการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศคือ การให้เด็กทำกิจกรรมในศูนย์การเรียนโดยเฉพาะในศูนย์ไม้บล็อกและศูนย์เล่นเกม เพราะโดยทั่วไปแล้วเมื่อครูเปิดโอกาสให้เด็กเข้าไปเล่นของเล่นในศูนย์การเรียน จะพบว่า เด็กผู้ชายมักจะเข้าไปเล่นของเล่นในศูนย์ไม้บล็อก ในขณะที่เด็กผู้หญิงจะเข้าไปเล่นของเล่นในศูนย์เล่นเกม นอกจากนี้ในศูนย์ไม้บล็อกจะมีของเล่นที่เกี่ยวข้องกับการเล่นสร้าง การเล่นที่ใช้กำลังซึ่งเป็นของเล่นที่เด็กผู้ชายชอบเล่นมากกว่าเด็กผู้หญิง ในขณะที่ของเล่นในศูนย์เล่นเกมจะเป็นของเล่นที่เกี่ยวข้องกับของใช้ในบ้านซึ่งเป็นของเล่นที่เด็กผู้หญิงชอบเล่นมากกว่าเด็กผู้ชาย ดังนั้น การเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้บทบาททางเพศที่ตรงข้ามกับเพศของตนเองจึงสามารถดำเนินการโดยการส่งเสริมให้เด็กผู้ชายเข้าไปเล่นของเล่นในศูนย์เล่นเกม และส่งเสริมให้เด็กผู้หญิงเข้าไปเล่นของเล่นในศูนย์ไม้บล็อก (McCarthy, 1980)

แมคคาธี (McCarthy, 1980) ได้เสนอแนะกิจกรรมของการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ ดังนี้

- 1) ในการดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรม ครูต้องเป็นแบบอย่างของการมีทัศนคติและการกระทำที่มีความเสมอภาคทางเพศ โดยครูต้องปฏิบัติต่อเด็กอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย
- 2) ส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกกิจกรรมโดยไม่ใช้เพศเป็นเงื่อนไขว่ากิจกรรมใดเหมาะสมสำหรับเด็กผู้หญิง และกิจกรรมใดเหมาะสมสำหรับเด็กผู้ชาย
- 3) ส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้เล่นของเล่นทุกชนิด โดยอนุญาตให้เด็กผู้หญิงสามารถเล่นของเล่นชนิดที่เด็กผู้ชายชอบเล่น เช่น รถบรรทุก เล่นไม้บล็อก ในขณะที่ส่งเสริมให้เด็กผู้ชายได้มีโอกาสเล่นของเล่นชนิดที่เด็กผู้หญิงชอบเล่น เช่น ของเล่นเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาหาร การดูแลงานบ้าน และการเลี้ยงดูเด็ก
- 4) จัดให้มีการเชิควิทยาการ ซึ่งอาจจะเป็นผู้ปกครองนักเรียนในห้องเรียนที่ประกอบอาชีพที่ตรงกันข้ามกับเพศตนเองได้มีโอกาสมาพูดคุยกับนักเรียน เช่น ตำรวจหญิง ทหารหญิง ช่างเสริมสวยผู้ชาย เป็นต้น
- 5) จัดให้มีการศึกษานอกสถานที่เพื่อให้เด็กเห็นประสบการณ์จากของจริง และมีการเรียนรู้ว่าผู้หญิงและผู้ชายสามารถที่จะปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน
- 6) ส่งเสริมให้เด็กเล่นสมมติในบทบาทที่ตรงกันข้ามกับเพศของตนเอง เช่น ให้เด็กผู้หญิงเล่นเป็นทหาร เด็กผู้ชายเล่นเป็นช่างเสริมสวย เป็นต้น

ดีมาน-สปาร์ค และ เอ บี ซี ทาสก์ ฟোর্ส (Demand-Sparks and A.B.C Task Force, 1989) ได้เสนอแนะกิจกรรมไว้ ดังนี้

- 1) จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างทางเพศ โดยสอนเรื่องเกี่ยวกับอวัยวะต่างๆของคน และสอนเรื่องความแตกต่างระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งถ้าขณะที่สอนมีเด็กคนใดหัวเราะ หรือล้อเลียน ครูต้องอธิบายให้เด็กเข้าใจว่า ไม่ใช่เรื่องตลกหรือเรื่องแปลกในการเรียนรู้เกี่ยวกับอวัยวะของร่างกาย เพราะเด็กจะได้มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย

2) ส่งเสริมให้เด็กยอมรับในบทบาททางเพศของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการให้เด็กดูแลเอาใจใส่ต่อร่างกายของตนเอง

3) จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เด็กมีโอกาสสำรวจและเรียนรู้ว่าในสังคมที่อยู่มีครอบครัวที่มีความเป็นอยู่ที่หลากหลาย บางครอบครัวผู้หญิงและผู้ชายต้องออกไปทำงานนอกบ้านทั้ง 2 คน ดังนั้น จึงต้องเรียนรู้บทบาทมากยิ่งขึ้น โดยผู้หญิงต้องเรียนรู้บทบาทของการออกไปทำงานนอกบ้าน ในขณะที่ผู้ชายต้องเรียนรู้บทบาทของการทำงานบ้าน และชี้แจงกับเด็กว่าจะไม่เป็นการยุติธรรมถ้าคนเราจะมีความเชื่อว่าผู้หญิงและผู้ชายสามารถทำกิจกรรมได้ตามเพศของตนเองเท่านั้น

4) จัดให้มีการเชิญวิทยากรซึ่งทำงานที่ไม่ตรงตามเพศของตนเองมาที่ห้องเรียน เช่น ตำรวจหญิง ทหารหญิง บุรุษพยาบาล เป็นต้น

5) สนับสนุนให้มีการเล่นสมมติในบทบาทที่ตรงกันข้ามกับเพศของตนเอง

6) ส่งเสริมให้เด็กผู้หญิงมีโอกาสเข้าไปเล่นของเล่นในศูนย์ไม้บล็อก และเด็กผู้ชายเข้าไปเล่นในศูนย์เล่นสมมติ

จากการให้ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ ของซิมมอนส์ และ คีมาน-สปาร์ค และ เอ บี ซี ทาสก์ ฟอर्स สามารถสรุปเป็นขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) ชั้นแรกต้องเป็นการสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ถึงความแตกต่างระหว่างผู้หญิงและผู้ชายว่าขึ้นอยู่กับความแตกต่างทางด้านร่างกาย ไม่ใช่การกระทำเพียงอย่างเดียว

2) จัดการเรียนการสอนให้เด็กมีโอกาสขยายประสบการณ์โดยการเชิญวิทยากรพาเด็กไปศึกษานอกสถานที่

3) การให้เด็กเล่นสมมติในบทบาทที่ตรงกันข้ามกับบทบาททางเพศของตนเอง

4) ส่งเสริมให้เด็กผู้หญิงเข้าไปเล่นของเล่นในศูนย์ไม้บล็อก และเด็กผู้ชายเข้าไปเล่นของเล่นในศูนย์เล่นสมมติ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศ

กัทเทนแทค และเบรย์ (Guttentag and Bray, 1976) ได้ทำการศึกษาถึงการนำหลักสูตรแบบไม่แบ่งแยกเพศมาใช้ พบว่า เด็กวัยอนุบาลที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งแยกเพศเป็นเวลา 6 สัปดาห์ จะแสดงออกถึงบทบาทที่เกี่ยวข้องกับอาชีพซึ่งตรงข้ามกับเพศของตนเองมากกว่ากลุ่มทดลอง

อลเลน (Allen, 1978) ได้พัฒนาโปรแกรมการศึกษาของเด็กวัยอนุบาลเพื่อลดความยึดมั่นในการแสดงบทบาททางเพศเพียงเพศเดียวในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู เนื้อหาในหน่วยการเรียน รวมทั้งพฤติกรรมที่ครูแสดงออก และคำพูดที่ครูใช้ โดยแสดงให้เห็นถึงความเสมอภาค ระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย จากการศึกษาพบว่า เด็กวัยอนุบาล จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองของโปรแกรมนี้นี้ มีค่านิยมที่ให้ความเสมอภาคในการประกอบอาชีพระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย

โคบินสกี และซูกาวาระ (Kobinski and Sugawara, 1984) ได้ศึกษาถึงการนำหลักสูตรแบบไม่แบ่งแยกเพศ มาใช้ เพื่อศึกษาถึงการเรียนรู้บทบาททางเพศของเด็กวัยอนุบาลเพศชายจำนวน 32 คน เพศหญิงจำนวน 32 คน พบว่า สามารถช่วยลดพฤติกรรมแสดงออกทางเพศเพียงเพศเดียวของเด็กได้แตกต่างจากเด็กในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรควบคุม (Control Curricular)

โครเกอร์ (Kroger, 1990) ได้ศึกษาถึงผลของการนำหลักสูตรแบบไม่แบ่งแยกเพศมาใช้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมแสดงออกของบทบาททางเพศของเด็กวัยอนุบาลเพศชายจำนวน 10 คน เพศหญิง จำนวน 12 คน โดยศึกษาจากการเล่นสมมติของเด็ก และการเลือกเข้าไปเล่นในบริเวณกว้างของเล่น พบว่า เด็กวัยอนุบาลที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยหลักสูตรแบบไม่แบ่งแยกเพศเรียนรู้บทบาททางเพศหลากหลายกว่าเด็กที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ